

Reacció a casa

"Memòria ingènua"

Llibre escrit per Alfons Balcells Gorina (1915-2002), publicat per l'editorial La Formiga d'Or.

10/01/2011

El meu germà Santiago no sabia res de la meva aventura. (Com passa en la majoria de famílies, almenys catalanes, no se'ns hauria acudit mai, d'anar tots dos germans junts a una cosa com aquella.) Durant el sermó, per tant, de bon començament no se'n sabia avenir. Quan el pare Vergés parlà del llibre dels nous a la

portada, aleshores va lligar caps. S'adonà que aquell libre era el que tenia jo a casa, a la tauleta de nit que hi havia entre els dos llits de l'habitació on dormíem tots dos germans. I no tenia només aquell exemplar, sinó uns quants més, perquè els intentava col·locar a les llibreries, i en feia propaganda entre els amics de l'Acció Catòlica. A en Santi, al que jo convidava a llegir *Camino* i alguns cops el fullejava, no li encaixava enlloc que en Múzquiz, aquell “congregant conspicu” de qui feia ben poc temps el mateix pare Vergés li havia fet tantes lloances, fos tan mala peça, i ni molt menys que el seu germà Alfons fos un heretge.

Molta gent, quan acabà l'acte de la Congregació, s'atansaren a ell, demanant-li per mi. Ja havia corregut la veu de la meva expulsió: la “conversa” amb el pare Vergés havia tingut lloc en presència de força gent. Pel que expliquen alguns

altres testimonis, en Santi remugava: deia que el pare Vergés s'havia equivocat. En Josep Maria Vilaseca, un altre dels laics amb responsabilitats a la Congregació, l'alertà aleshores que anés amb compte amb el que deia, perquè a ell també el podien expulsar.

Jo encara no sabia res del cert, sobre el que havia passat. M'adreçava a casa preocupat per l'escena que s'hi desplegueria, quan els pares sabessin la notícia. I no vaig dir res en arribar: vaig esmorzar tot sol, discretament, i me'n vaig anar a l'habitació.

Al cap d'una estona, es començà a sentir enrenou: trucades de telèfon, converses apressades, passes ràpides amunt i vall. Arribava l'hora de la veritat, i jo em trobava com si estigués en remull.

De seguida arribà en Santi, que venia de l'acte de la Congregació. El va rebre la mare, desconsolada:

—Que saps res? Acaba de trucar la Conxita i em diu que han expulsat l'Alfons i uns quants més de la Congregació...

Les notícies volen, pensà en Santiago. Com ho havia sabut, tan de pressa, la cosina Concepció Ponsà Gorina?

En Santi contà somerament el que havia passat durant l'acte. Que al sermó, el pare Vergés havia informat, d'una manera molt enèrgica, que hi havia a Barcelona, i concretament a la Universitat, una “secta” similar a la fundada a Banyoles per la Magdalena Aulina, i que calia anar amb cura, perquè fins havien captat alguns membres de la Congregació, els quals s'havien portat d'una manera incomprensible i, faltant als reglaments de la Congregació, que establien que s'havia de consultar als

dirigents qualsevol altra activitat de tipus religiós que hom volgués realitzar, havien dissimulat la seva pertinença a aquella altra activitat, que en aquell cas, a més, era “herètica”.

—El problema, afegí en Santi, és que la famosa “secta” és aquell grup d'amics que l'Alfons va conèixer a Terol, i a l'Alfons ni l'han deixat entrar avui a l'acte, perquè el pare Vergés es pensa que ell és el cap del grup.

—I l'Alfons, que no diu res? Aquest noi, en què pensa? És clar, és tan inquietot... On és, l'Alfons?

Jo vaig fer llavors l'aparició al menjador, on ja hi havia tota la família al voltant de la taula: pare, mare, Santi i els nois. En casos com aquests, tot d'un plegat aconseguia superar el nerviosisme, o si més no dissimular-lo, i sabia actuar com si m'ho prengués tot a la fresca.

–Què mana? Que hi ha reunió?

Parlà el Santi:

–Tu mateix. No ets tu, l'expulsat? Què ha passat?

–Ah, és això. No té cap importància...

Ho deia com amb innocència, com si jo, que tenia el cor com una lentilla, estigués per damunt de tot i em mostrés sorprès de la commoció creada. Però la mare estava plorosa, i de seguida em vaig adonar que no era qüestió d'atjar el foc, amb aquell aire de suficiència. De vegades, just quan estava més desconcertat, en sabia un niu, d'actuar.

–Alfons, si us plau...

–Espereu un moment.

I vaig anar a l'habitació. Tornant de seguida al menjador, duia un exemplar de *Camino* a la mà. Vaig començar a llegir alguns paràgrafs,

com si els triés a l'atzar, en veu alta. El pare, que sempre havia estat un home molt serè i molt assenyat, a cada punt que jo llegia, comentava: “Doncs això està força bé”; o: “Jo no hi veig res de particular”; o: “Si tots ens portéssim així, millor aniria el món”, i altres frases laudatòries que venien a dir que no entenia el perquè de tot plegat. I així s'acabà aquella situació d'emergència. El pare sentencià:

—Ja en parlarem, però de moment no hi veig el què.

Aquell mateix dia, en Santi agafà pel seu compte el *Camino* que l'Alfons tenia a la tauleta de nit. Era un exemplar de la primera edició, feta a València. Obrí aquell llibre, del qual fins aleshores no coneixia més que les tapes, i es trobà que a la primera pàgina hi figurava el *nihil obstat* de l'arquebisbat de València, i en la següent un text de presentació d'un

altre bisbe, el de Vitòria. No va entendre res. Per què havia dit el pare Vergés que allò era tan dolent i sectari? Qui l'havia pogut enganyar?

El meu pare s'entrevistà al cap d'uns dies amb el pare Vergés, per defensar el seu fill. No va ser una conversa senzilla, perquè cap dels dos no era dels que afluixen les regnes amb facilitat. Però el pare tenia molta confiança en nosaltres, i la transmetia als altres. Segur que va tocar el cor del seu interlocutor. A la tornada li digué al Santi que podia continuar tranquil·lament a la Congregació. I a mi, que fes el que volgués. Interpretà l'actitud del pare Vergés com un excés de zel momentani, i no li va concedir més importància. Des d'aquell moment, per tant, almenys la família ja es quedà tranquil·la.

En Santi era un dels homes de confiança del pare Vergés a la

Congregació, fins aquell moment. N'era l'assistent segon, el número cinc de la institució després del pare director, el sotsdirector, el prefecte i el primer assistent. Pensà, per tant, malgrat el que li havia dit el seu pare, que perillava la seva continuïtat a la Congregació, o si més no els càrrecs de confiança que hi tenia. Va decidir, però, no prendre la iniciativa: "Si volen res, ja m'ho diran." I com que al cap d'uns dies havien de despatxar sobre els assumptes de la Congregació, com feien cada setmana, esperà que el pare Vergés li digués quelcom.

No va passar res. Continuaren els despatxos regulars, com fins llavors, un cop a la setmana, i parlaven sobre el centre de la Sagrada Família, del qual en Santi era president, i sobre el seu altres càrrecs de la Congregació. Quedava clar que aquell afer era una qüestió personal meva, i que la

família Balcells, gràcies a la defensa del pare, no restava en entredit.

De fet, el pare Vergés havia preguntat al Santiago pel novembre de 1940 si acceptaria el càrrec de prefecte de la Congregació. Ell li va contestar que no podia comprometre-s'hi, perquè tal com en uns exercicis espirituals ell mateix li havia dit, “tenia una clara vocació matrimonial”, estava decidit a buscar novia, i no tenia temps per ocupar-se de les responsabilitats que li comportaria aquella tasca. En Santiago proposà com a possible prefecte en Josep Maria Vilaseca, i aquest, en efecte, fou l'escollit.

Al cap del temps, el mateix pare Vergés preguntava al meu germà Santi, amb molt d'afecte, com m'anaven les coses, i m'enviava records a través seu. I anys més tard, assistia a la missa nova que en Jaume Planell, sacerdot de l'Opus Dei tot just

ordenat, celebrà al col·legi de la Salle. El gest va ser considerat per tothom com una manifestació de la seva voluntat de reconciliació. Com havia dit el meu pare, tot havia estat un malentès, potser un momentani *trop de zel*, sense cap voluntat de fer mal ni d'esdevenir durador.

Manuel M. Vergés va morir l'any 1956.

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca-ad/article/reaccio-a-
casa-memoria-ingenua/](https://dev.opusdei.org/ca-ad/article/reaccio-a-casa-memoria-ingenua/) (24/08/2025)